

Česko-americký přehled.

SLIBNÉ ÚSPĚCHY MLADIČKÉ ČESKÉ UMĚLKYNĚ, MARENKY KRYLOVÉ.

(Původní zpráva "Pokroku.")

Mezi pozoruhodnými úspěchy četných česko-amerických mladých umělců a umělekynů zůstane zaznamenán fakt, že první uměleckou silou a čistě americkým výškolením a bez sanke evropské kritiky, která pozvává byla za solistu ku koncertům proslaveného Chicagského Symfonického (Thomasova) orchestru, byla Češka, dcera českých rodičů, zde v Americe rozená, ale v duchu českém a hlavně v lásce k umění vychovaná.

Umělkyní tou jest mladička, teprve šestnáctiletá Mařenka Krylová, jedna z dvou deček známého českého virtuosa a kapelníka Bohumíra Kryla. Jak eténářím tohoto listu známo, dostalo se starší dečeku Krylové, Josefe, významání, že byla zvolena samotným velkým Ysayem za jeho žačku a byla jim vzata do Evropy, do Belgie, kde stala se nejenom žačkou nestora světových virtuosů na housle, ale i členem jeho rodiny. Válka, která se loni rozpoutala a jako zhubný požár převálala se přes nešťastnou Belgu, přerušila studium Josefy Krylové u Ysaye — pouze na čas, jak sám Ysay doufá.

Nyní dostalo se i druhé dečeku Krylové, Marence, která jest znamenitou pianistkou podobného významání tím, že byla zvolena za solistku na několik předsezonních koncertů Chicagského Symfonického orchestru, davaných v některých velkých městech ve státech Illinoisu a Indiany. Největšími z koncertů těch byl onen v Indianapolis, předšle soboty a pak onen ve Springfieldu, hlavním městě Illinoisu, na kterém obecnost, které v počtu dvou tisíc hlavy naplnilo obrovský sál Státní zbrojnice, připravilo mladičké virtuose skutečné ovace.

Mařenka Krylová, která za průvodu sedmdesátčlenného orchestru pod taktovkou dirigenta Frederika Stocka přednesla obřízná a velkolepé Lisztovo Concerto č. 1. nechtěla obecnost svou brilantní hrou, tak že byla nesčetněkrát vyvolána a nucena další koncertní číslo přidati.

Pan Kryl hodlá dát svým dečkám nejlepší výskolení jak jen možno a ihned po válece chce se s nimi odebrati do Evropy, by dovezl Josefu zpět k Ysayovi a Mařenku odevdal k dalšímu odbornému studiu některému z největších světových virtuosů a pedagogů. Vzhledem k úžasnému vrozenému talentu obou dívek a jejich hluboké lásce k hudebnímu umění i k této okolnosti, že rodiče jejich chtí a mohou jim dáti výskolení u nejlepších mistrů světa, dá se očekávati, že naděje v dívky ty skládané každým kdo jejich dosaovní úspěchy sledoval, nezůstano nespĺněny a že jména jejich zářiti budou v seznamu českých umělců, kteří si o chvalné rozšíření českého jména dobyli největších zásluh a při tom se pokryli vavříny uznání a slávy.

Česko-Slovancká lékařská výprava doma. — "N. Y. L." sdělily, že v pondělí m. t. šťastně navrátila se česko-slovancká lékařská výprava. Výpravě dostalo se nadšeného uvítání. První návštěva na vřelá ovšem Sokolovně a Národní Budově. Vypravování nebylo konce. Mluvílo se o cestě nejprve, potom o poměrech v Srbsku, o zajatelech, o možném vítězství spojenců, o přípravách Srbů na připravovaný vpád Teutonů a jiných podrobnostech. Bylo vypravováno mnoho o utrpení zajatých českých v Srbsku a znova potvrzeno, že každá pomoc, která byla poskytnuta krajanům našimi, některak nebyla poskytnuta na věc zbytečnou a nepříšla narmar. Nebojáci zajatí trpěli mnoho, jak vypravovali některé z výpravy. Zprvu bylo jim mnoho sakouet. I tresty tělesné byly jim udílěny, když porušili některý disciplinární řád. Nebylo divu, Srbové nechtěli ještě tehdy rozšířiti mezi Rakušany a Čechy. Teprve výprava česká postarala se o to, aby tou trestání ustalo a zvláště nebyli mu podrobeni čeští zajatci. Přivodila svými stížnostmi dokonce všeobecné vyšetřování, při němž byl

přítomen sám vyslanec americký Chas. Vopička. Tento zvláště zajímal se o osud zajatců českých a internovaných. Vyslanec Vopička byl to, jenž byl přítomen vyšetřování ohledně zacházení se zajatými českými. Navštívil nemocnice, tábory a vše docházel. Hovořil s každým zajatelem, dotazoval se jich, jak jsou stravováni, mají-li snad nějakou stížnost a staral se ihned, aby byla učiněna náprava. Při jisté příležitosti přý dokonce kterýsi důstojník srbský chtěl namítat něco, avšak vyslanec Vopička nedovolil, aby v průběhu vyšetřování měl mít slovo kdokoliv jiný vyjma zajatců a lidí jim nejblížších. Výprava přivezla sebou množství památek. Každý obrátil svou pozornost ke svému oboru. — Tak na příklad dr. Guča sebral a zakoupil množství vzácných tureckých, srbských a jiných koberců. Skřivánek věnoval svou pozornost vzácným mincím jakéhokoliv druhu. Přijal mince řecké, černohorské a má dokonce mince z dob ještě před Kristovými, z dob starých Římanů. Synáček obrátil pozornost ke všemu. Přivezl na příklad šrapnelové patrony pro Sokolovnu a ty byly ihned vystaveny. Jak nám bylo sděleno, bude snad upravena výstava všech předmětů, které sem byly dovezeny. Bude to hlavně střelná zbraň, revolyvery, pušky, sečná zbraň, šavle, dýky a jiné.

Vyznamenání českého malíře na panamské výstavě v San Francisku. — Pan J. C. Vondrouš, český malíř z New Yorku, byl obecně známým oddělení krásných umění na panamské výstavě v San Francisku, že byla mu mezinárodní porotou příděna medaile za vystavená díla.

Úspěch českého umělce. — O českém umělci Vojtěchu Preissigovi bylo již mnoho slyšeno. Jeho jméno je uměleckém světě vyslovováno je dnes s úctou a obdivem, když mluví se o grafickém umění. V těchto dnech, jak "N. Y. L." sděluje, povolán byl za instruktora na Teachers College na Columbia universitě a bude pro něho otevřena zvláštní škola umělecká, když počet žactva dostoupí číslíce 18 osob. Dosud přihlašeno bylo jich 16 a třeba ještě dvou žáků. Za jeden semestr platí se \$16, tedy poplatek velmi mírný, když uváží se, jak důkladně může se jeden každý žák vzdělat v umění vysoce cenném a moderním. Grafika dnes začíná si dobovati v umění svého zasluženého místa a zvláště, pokud barvotisků se týče. Department krásného umění na Teachers College na zmíněné universitě na 120. ulici a Broadway má po ruce množství nádherných ukázek tohoto umění jako knihy s barevnými titulními stránkami, pamflety, plakáty, pohlednice, obrazy, nástěnný papír a jiné. Instrukee, které budou žactvu poskytnuty, jsou jednoduché a praktické, jichž může být výhodně užito kreslířů, malířů, dekoratérů i učitelů. Umělecký svět volá po barvách, jak praví se v pamfletu umělecky provedeném a skrze grafické umění bude možné docílit nejkrásnějších úspěchů v tomto snažení. Japonci dokázali v tomto směru mnoho. V Americe jediný Preissig, český umělec upozornil na sebe svým uměním a správa departmentu krásného umění neváhala jediným okamžikem ziskati iei a otevřít zvláštní škole

ekou školu pro výchovu v grafickém umění. Není pochyby, že najdou se snaživí a nadaní lidé, kteří si nedají ujít tuto vzácnou příležitost a přihlásí se. Krajan zešlel. — V sanatoriu Alexandria, La., zešlel krajan Frank Balej, jeden ze zakladatelů české osady u Alexandrie. Balej, jehož domov býval též v Gregory, S. D., léčil se v sanatoriu z nervosy a v minulých dnech vyběhl ze svého pokoje a vrhl se na ošetřovatelku, načez svedl boj ještě s jedním mužem, jenž přehvátal jim ku pomoci, kterého poranil nožem, a konečně sám těžce si na těle ublížil, takže nyní nalézá se v lékařském ošetřování. Jeho mladší bratr Edward dostal se na to do hádky s R. Sokolským, hostinským v Alexandrii, obviňuje jej, že jest přecházel nemoc jeho bratra, při čemž byl jím vážně poraněn, takže snad přijde o oko.

Český hoch přejet automobilem. V New Yorku byla v min. týdu velkým zármutkem postižena rodina krajana Sochora, zaměstnaním kameníka, když matka byla na rychlo povolána k zraněnému synu, jenž byl přejet automobilem na 71. ulici blíže I. Ave. Policista na rychlo zjistil jméno řidiče a paní, která v automobilem seděla a poněvadž zranění hochu krajana Sochora, bydlícího na 72. ul. blíže I. Ave., zdálo se vážné, byl hoch vložen do automobilu a odvezen do nemocnice.

Český mladík usmrčen. — V Chicagu událo se v min. týdu neštěstí, jemuž padl za obět život 18 a půl roku starého českého jinoha Václava Košarě z č. 1723 již Jefferson ul. Byl přejet těžkým, pěti tunovým auto-truckem a na místě zabít. Košar přijel do Chicaga teprve loni, počátkem června, před vypuknutím války z Prahy. Měl zde strýce pana Josefa Humla, který vlastni v č. 1723 již Jefferson ul. hostince. Byl zaměstnán u firmy Feigmeyer & Lumber Co. na Canal a 18. ul. Byl zdrav a vesel a nejednou, když čítával zprávy z bojiště, projevoval radost nad tím, že veasním odjezdem do Ameriky vyhnul se vojančině. Jenom to jej rmoutilo, že, jak později se dověděl, otec jeho byl povolán k vojsku a poslan do zákopů. Osudného dne večer vyjel si na projíždku na svém bicyklu a za nedlouho přiběhl do hostince páně Humlova nějaký muž a oznamoval, že byl Václav právě přejet automobilem, a že odnesl jej v bezvědomí do nedaleké Blahníkovy lékárny. Košar jel na bicyklu těsně za vysokým, krytým vozem a na Canalport a 18. ul. zahrnul Košar, aby vůz nejezděl. — Pro vůz, za nímž jel, neviděl přijíždět nákladní automobil a při zatáčení byl jím sražen k zemi a přejet. Zemřelý jinoh byl spřibuzován též se známým sokolským předákem Jar. Košarém. Ve staré vlasti byl mechanikem.

Český virtuos na cello navrátil se z Čech. — Pan Jos. Novota, absolvent pražské hudební konservatoře a virtuos na cello, jenž se v předmin. týdu vrátil do Chicaga do Prahy, kde dlel po celých 7 let a kde prožil také válečnou dobu, a pohnuté události tak bohatou, při své návštěvě závodu "Svornosti" vyprávěl zajímavé podrobnosti o poměrech, jaké nyní v "raze vládnou i informace, které sodal, budou jistě zajímaví a naše

etenářstvo. V Praze je nyní smutno. Bude-li válka trvati ještě rok-poměrů tam lidé hladí. Drahota je strašná. Jednou týdně se tam dostává chleba, který jest strašně špatný a není téměř k jídlu. Z bílé mouky se nesmí nic péci, pouze z miehané. Nyní některé firmy kupují mouku z Holandska, která se prodává v Praze kilo za 2 koruny. Hovězí masa kg. stojí K 6.40. V městě jsou vidět jen starci a hoši mladší než 17 let. Všichni chodí utrpení a na každém je vidět bídu a žal. Odvádí se nyní i mrzáci, kteří nikdy nebyli uznáni za schopné nositi zbraň. Na př. z třídy, ve které studoval p. Novota, bylo odvedeno ze 60 žáků 40, tak že jich zbylo ve třídě jen 20. Známý profesor hudby p. Suchý byl rovněž odveden. Po ulicích je viděti spousty raněných vojáků. Některé se neustále třesou, neboť v hrozných bojích byl jejich nervový system strašně rozrušen, a není naděje na jejich uzdravení. V Praze je většinou uberské a pruské vojsko, kdežto čeští vojáci byli posláni do Uher. Klofáč je vězněn pry v trestnici na Karlově náměstí. V Národním divadle se asi 4 měsíce nehrálo. Noviny jsou neustále konfiskovány. Párky a uzenky, jež dříve stály 5 kr., stojí nyní 10 kr. Pállitr obyčejného piva je za 24 haléřů, plzeňského za 36 hal. Mnoho osob bylo již v Čechách odsouzeno k smrti, přemnozí na dlouhou dobu do žaláře. Pan Novota jel z Prahy přes Německo a Holandsko. Na holandských hranicích podrobili němečtí vojáci jeho zavazadla přísné prohlídce. Každý papírek mu vzali, i noty, poněvadž se o bávali, aby neprošaloval nějaké zprávy o situaci v Rakousku. Také pas mu vzali, a teprve na zakročení velkého důstojníka mu ho vrátili. Z Rotterdamu vyplul pan Novota 18. září lodí "New Amsterdam".

Úmrtí starých osadníků: V New Yorku zemřeli: Pani Eleonora Vaněčková v stáří 71 rok. Narodila se v Kraskové, kraj časlavský a do Ameriky přijela před 42 roky. Pani Antonie Brejchová ve věku 65 rok. Byla rozena v Malešově, kraj časlavský a do Ameriky přijela před 34 léty. — Anna Hlaváčová v stáří 72 roky. Rozena byla v Kutné Hoře v Čechách a v Americe dlela 49 rok. — V Chicagu zemřeli: Jan Vaň ve stáří 77 rok. Narodil se v Velkém Ouhjezdě, kraj rakovnický v Čechách a v Americe dlel 45 rok. — Tomáš Lajčar v stáří 63 roky. Narodil se v Párezi, Drašické Březi, kraj pisecký v Čechách a v Americe dlel 27 rok. — Josef Nádvořník v stáří 60 rok. Narodil se v Snětě, kraj časlavský v Čechách a v Americe dlel 25 let.

PÍSEMNICTVÍ.

Kalendár "Amerikán" na rok 1916. Třicátý devátý ročník toho nejstaršího a nejlepšího česko-amerického kalendáře, jenž právě vyšel, nejen důstojně řadí se ku svým předchůdcům, nýbrž je ještě ve mnohém ohledu předčí. Úprava jest vzorná, a co se týče obsahu, nemohl býti skutečně lépe volen žádný, než jaký je právě v letošním Amerikánu. Část první vyplňuje povídka "Nepřítelkyně duše" od M. Folkové-Bělohavě, doplněná zdařilými vyobrazeními. — "Perný den pana Bačička", hi-

storica z čes. am. života od zvěčnělého česko-amerického literáta, Aloise Jandy, povídka "Odjezd do Anstii", od Fr. Veverky, obrázek ze života texaského z dob občanské války pod názvem "Za otročskou svobodu", od česko-amerického žurnalisty Jos. Buřaty, "Dlouhá varta" obrázek z filipinského života od M. Maška, jenž svými vojenskými povídkami jest eténářstvu zde v Americe dobře znám, dále obrázek z bájské osady coloradské "Ve stínu šibenice", od Frant. Peřiny. Žertovná část kalendáře obsahuje letos 29 vyobrazení a celou řadu znamenitých vtipů. K bohatosti výpravy přispěly i roku letošního četné podobizny našich českých zasluživých mužů a žen, o nichž se každý může dočísti v odstavci pod ohlavením: "Vzpomínky životopisné k našim vyobrazením. Pak následují zajímavé články a ku konci jsou poučené články stran balíčkové pošty, počtu obyvatelstva hlavních měst Spoj. Států, počtu obyvatel států a území ve Spoj. Státech, několik českých písniček, poštovní sazby, zákonitě svátky v Unii a j. v. Cena jednoho výtisku zde v Americe jest 50c i s vyplacenou dodávkou a jest k dostání u: Pokrok Pub. Co., 1417-1419 So. 13. St., Omaha, Neb.

užitou tenkého, ale nejvýtrvanlivého papíru, jakého se užívá zde v Americe na bible. Tím slovník, který až dosud byl dosti silným, tímžkým špalíkem, stal se o polovic tenším a zároveň lehkou knihou. Již dnes je možno ustavičně s sebou nositi v kapse. Tak přiručení dosud slovník stal se skutečné kapsením, a nyní právě bylo provedeno ještě další zdokonalení průznou vazbou s obilými rohy. Těto průzné, elastické vazby užívá se dnes v Americe všeobecně na zákoníky, příručky výpočtové a jiné knihy, jež odborník musí stále nositi v kapse. Vzhled Jonášova slovníku stal se tím ještě elegantnějším.

Cena slovníku, jenž má 723 stran, zůstala přes toto opěté zdokonalení beze změny: \$1.75, poštou \$1.85. Lze jej dostati u: Pokrok Publ. Co., 1417-19 So. 13. St., Omaha, Neb.

PROČ SE DĚTI MAJÍ DRŽET VE ŠKOLE.

Statistika vybraná ze školní úřadovny Spojených Států na Panama-Pacifické světové výstavě. Jak jest užitečno dětem dodělati své studie. — Zde udávám několik číslie, které jsem vybral ze školní úřadovny Spojených Států na světové výstavě v San Francisku a jež by měly vzbuditi zájem nejen u rodičů, ale u každého hochy a dívky školního stáří. Co čtyři roky ve škole přinesou. — Mzda dvou skupin občanů:

Table with 2 columns: Age (V stáří) and Earnings (Mzda). Rows include ages 14, 16, 18, 20, 22, 24, 25.

Mzda za 11 roků \$5,112; Mzda za 7 roků \$7,337

Všimněte si, že ve stáří 25 let hoši, kteří mají lepší vzdělání, dostávají o \$900 více roční mzdy, a už za sedm let dostávají o \$2,250 více než hoši, kteří nechtěli školu v čtrnáctém roce a dostali mzdu za jedenáct let.

Jest tedy záhodno, aby děti chodily do školy, jelikož každý den strávený ve škole, přinese dítěku \$9.02. Zde máme důkaz:

Statistika ukazuje, že dělníci bez vzdělání průměrně vydělají \$500 ročně po 40 let, úhrnem \$20,000.

Absolventi vyšších škol průměrně vydělají \$1,000 ročně po 40 let, úhrnem \$40,000.

Toto vzdělání vyžádalo 12 let školní práce po 180 dnech ročně, neb úhrnem 2,160 dnů ve škole.

Když tedy jest žák 2,160 ve škole a přidá se \$20,000 k jeho životnímu příjmu, tak mu každý den školní přinese \$9.02.

Dítě, které zanechává školu po 14 letech a vydělá méně než \$9.02 denně, ztrácí peníze, ale nedělá je. Se vši úctou,

P. M. Lawrence, dozorce. Clarkson, Neb.

ČETA VOJÍNŮ FRANCOUZSKÝCH, OPERUJÍCÍCH SE STROJOVOU PUŠKOU.

Na obrázku našim spatřujeme proslulou Maximovu strojovou pušku, kterou Francouzové užívají s takovým úspěchem, spolu s četou, které je třeba ku její obslužení. Fotografie tato byla zhotovena v zákopec v Argonnském lese.

Advertisement for Chicago Lumber Co., located at 14. a Nancy ul., Omaha, Neb. Offers quality lumber and services.

Advertisement for E. H. Vrána & Co., architects and engineers. Located at 875 77 Brandeis Bldg., Omaha, Neb.

Advertisement for Václav Kozák, a locksmith and watchmaker. Located at 8705 So. 10. St., Omaha, Neb.